

Der er noget for enhver på Fyns Hoved. Her ligger istidslandskabet tæt omgivet af et meget yngre og varieret kystlandskab. Man kan se de særlige kystformer i form af drag, odder og hævet havbund fra stenalderen. Mod vest ses stejle klinter ud til havet. I de sydligste klinter kan man se spor efter to istider, hvoraf det ene er meget gammelt. I det nordligste klinteparti kan man se et særdeles grovkornet smeltevandslag, der vidner om, hvor store sten og blokke smeltevand er i stand til at transportere med sig.

Start gerne turen ved stranden og gå mod nord langs vestkysten. Stranden er særdeles stenet og et sandt eldorado for den som interesserer sig for sten. Her ligger granitter og gnejser fra et bredt område i mellemsverige, porfyre fra Oslo-området i Norge, samt, ikke mindst, en del kalksten og lersten (nogle med fossiler), fra Østersø-området. Stenene giver et fingerpeg om, hvorfra istidens gletschere kom.

Klinterne ved Fyns Hoved.

Foto: Martin Abrahamson, Midsønderjyllands Museum.

Flint, gnejs, granit, kalksten og lersten ses ofte på stranden ved Fyns Hoved. .

Det ældste isfremstød, der findes spor af i klinten ved Fyns Hoved, er fra Elster istiden. Klinten består næsten udelukkende af moræneler. Det er ikke til at se det, men de nederste godt 10 meter moræneler repræsenterer ikke mindre end to gletscherfremstød i Elster. Disse aflejringer er mellem 250.000 og 350.000 år gamle. Det øverste moræneler er derimod langt yngre. Her har geologerne fundet frem til, at to isfremstød i løbet af sidste istid (Weichsel istiden), skred ind over Fyn og afsatte et lag af moræneler. Dette moræneler er til sammenligning ret ungt, blot mellem 16.000 og 60.000 år gammelt.

Moræneler fra Elster istiden er de ældste istidslag, der er synlige på Fyn og øerne. Kun i Vestjylland kendes lag der er ældre end dette.

Geologien omkring Fyns Hoved har været medvirkende til forståelsen af undergrunden i Storebæltsregionen i forbindelse med bro- og tunnelbyggeriet. På bunden af Storebælt har man kortlagt mange isrande, der indeholdt lag der kunne genfindes i klinterne inde på land. Geolo-

gerne sammenlignende studierne af istidslagene under Storebælt med istidslagene i klinten med stor interesse. Den særlige geologi under Storebælt øgede nemlig risikoen for vandnedrivning til tunnelen. Også på land var der problemer med geologien. Gletscherisen havde efterladt en løst sammenpresset ("slap") moræneler, der ikke umiddelbart var egnet til at fasthæfte broens barduner.

Går man om på østsiden af Fyns Hoved og kigger ud over det fladvandede område ser man, at kysten her, ligger godt beskyttet mod havets bølger. De særlige strømforhold giver gode betingelser for krumoddedannelser. Torren, som krumodden i det fladvandede område kaldes, er under stadig dannelse. På et tidspunkt kan den, hvis strømforholdene ændres, vokse sammen med østsiden af Fyns Hoved, hvorved Pughavn og Fællesstrand vil blive omdannet til en saltvandssø, helt afsnøret fra det øvrige hav. Pugesø nær Korshavn er et eksempel på en saltvandssø, dannet ud fra en oddevækst.

Tiden efter istiderne, hvor ændringer i havniveauet påvirkede landets kystnære områder, har haft en afgørende betydning for udformningen af landet omkring Fyns Hoved. Under den sidste istid blev landet presset kraftigt ned som følge af ismassernes tryk. Da isen endeligt var smeltet bort, begyndte landjorden derfor langsomt at hæve sig, i takt med trykaflastningen efter ismasserne.

På grund af den enorme mængde smeltevand som de bortsmeltende ismasser producerede, foregik der samtidigt med landhævningen en stigning i havniveauet. I den tidlige Stenalder for 8.000 - 9.000 år siden foregik denne havstigning særligt hurtigt og oversteg derfor landhævningen. Det betød, at hele Hindsholm området druknede og var helt afsnøret fra det øvrige Fyn. Først langt senere blev området atter genforenet med Fyn, da landhævningen omsider oversteg stigningen i havspejlet.

Andet:
Oplevelsescenter
Fjord & Bælt
Margrethes Plads 1
5300 Kerteminde
<http://www.fjord-baelt.dk/>

På østsiden af Fyns Hoved har man udsigt over det meget fladvandede område.

Havet nedbryder, havet opbygger

Fyns Hoved er et fremragende sted at se, hvordan havet ikke mindst nedbryder, men også opbygger landet. På vest-siden af Fyns Hoved ligger der mange store sten på stranden, hvilket er ikke mindre end et Mekka for dem, som interesserer sig for sten. Stenene er vasket ud af klinten og ligger nu tilbage på stranden, mens klintens finere materiale føres videre med strømmen og opbygger landet på østsiden af Fyns Hoved.

Hvor:
Fyns Hoved er den nordligste del af halvøen Hindsholm på Nordfyn.

Koordinater:
55.610566
10.595605

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler

GEUS

www.geus.dk

Tekst:
Geolog og naturvejleder Tove Stockmarr